

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.143/2024/16.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Nagy Antal, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. május 21.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény
Terhelt: I. rendű
Első fok: Kaposvári Törvényszék, 15.B.122/2017/38/I., ítélet, tárgyalás, 2018. április 20.
Másodfok: Pécsi Ítéltábla, Bf.II.28/2018/6., végzés, nyilvános ülés, 2018. november 27.
Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kaposvári Törvényszék 15.B.122/2017/38/I. számú ítéletét, illetve a Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.28/2018/6. számú végzését az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Kaposvári Törvényszék a 2018. április 20-án kihirdetett 15.B.122/2017/38/I. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §). Ezért őt 2 év börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte, amelynek a végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen bejelentett ellentétes irányú fellebbezéseket elbírálva a Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2018. november 27-én kihirdetett Bf.II.28/2018/6. számú végzésével a jogkövetkezmény helyes megjelölése mellett az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[3] 2. Az irányadó tényállás lényege a következő:

- I. rendű terhelt 2006. október 1. óta volt ügyvezetője a cég 1-nek. A társaság fő tevékenységi köre a tetőfedés, tetőszerkezet építés, továbbá tevékenységi körébe tartozott többek között a fém szerkezet gyártás, valamint fém épületelem gyártása. A cég 1 2016. szeptember 12. óta felszámolási eljárás alatt áll.
- Az I. rendű terhelt 2011. január 27-től 2013. július 5-ig ugyancsak ügyvezetője volt a cég 2-nek is. 2013. július 5-től 2014. december 4-ig a kft. ügyvezetője az I. rendű terhelt testvére, személy 1 volt. A cég 2 tevékenységi körébe tartozott ezen időszakokban többek között lakó- és nem lakóépület építése, épületgépészeti szerelés és építési terület előkészítése.
- A II. rendű terhelt 2010. április 30-tól ügyvezetője a cég 3-nak. A cég főtevékenységi köre a műanyag építőanyag gyártása. A II. rendű terhelt 2008. június 4-től ügyvezetője a cég 4-nek.
- A cég 1 a cég 2 tulajdonában lévő, cím 1 szám alatti ingatlanon egy három épületből álló acélszerkezet gyártó üzem, valamint egy irodaépület építését tervezte. Az építkezéshez a település 2 címzetes főjegyzője a 2012. január 11-én kelt határozatával adott építési engedélyt. A beruházások utófinanszírozásához a cég 1 a fejlesztési alapból és a hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatásokat kívánt igénybe venni.
- A fejlesztési ügynökség 2011. februárjától pályázati felhívásokat tett közzé az „Új Széchenyi Terv ...” keretében támogatott projektek megvalósításához. A támogatások során elszámolható költségek körét általánosságban a „palyazat.gov.hu” internetes honlapon található „Nemzeti szabályozás az elszámolható költségekről” című dokumentum szabályozta a részletes információ/szervezet/jogszabályok menüpont alatt. Az általános szabályokon túlmenően az egyes pályázati felhívások pontosították az elszámolható tevékenységek és költségek körét. A pályázati felhívásokhoz kiadott pályázati útmutató szerint a beruházások saját kivitelezésben történő megvalósítása akkor számolható el, ha a pályázati felhívás azt kifejezetten megengedi.
- A fejlesztési ügynökség által közzétett – I. és II. pont szerinti szám 1 és szám 2 számú – telephely fejlesztési pályázati felhívások nem tették lehetővé a saját teljesítés lehetőségét, nevezetesen a saját kivitelezés körében felmerült költségek elszámolására a kedvezményezett nem volt jogosult. A „Nemzeti szabályozás az elszámolható költségekről” című dokumentum 2.1.8.1. pontjának definíciója szerint saját teljesítés alatt értendő, ha a kedvezményezett bizonyos beruházásokat vagy szolgáltatásokat nem harmadik személyektől szerez be, hanem saját maga végez.
- Az I. számú projekt: Az „Új Széchenyi Terv ...” támogatási rendszeréhez tartozó szám 1 kódszámú, „Telephely fejlesztés” című pályázati felhívásra I. rendű terhelt a cég 1 képviselőjében 2011. szeptember 16-án pályázatot nyújtott be a fejlesztési ügynökséghez, annak székhelyén, település 1-en. A pályázati nyilatkozat szerint a projekt címe „...”. A projekt tervezett elszámolható összköltsége 199.406.508 forint, az igényelt támogatás mértéke az elszámolható összköltség 50 százaléka, az igényelt támogatás összege pedig 99.703.254 forint volt.
- A tervezett beruházás egy acélszerkezet gyártó üzem létesítése volt a cím 1 szám alatti ingatlanon, amelyet a cég 1 a cég 2-től bérelt a 2011. április 1-jén – határozatlan időre – létrejött bérleti szerződés alapján. A projekt keretében összesen három épület, nevezetesen egy daraboló üzem, egy acélszerkezet gyártó üzem, valamint egy iroda- és raktárépület megépítését, továbbá a fejlesztés eredményeként a fenntartási időszak végére 30 fő foglalkoztatását tervezte a cég 1, a projekt tervezett befejezési időpontja 2013. december 31. volt.

– A fejlesztési ügynökség 2011. szeptember 23-án a cég 1 pályázót arról értesítette, hogy a 2011. szeptember 19-én beérkezett pályázatát 2011. szeptember 23-án befogadták és azt tartalmi ellenőrzésre bocsátották. A pályázati értékelést követően a fejlesztési ügynökség 2012. január 19-én a cég 1-et mint pályázót értesítette, hogy a pályázat elbírálása megtörtént, azonban forráshiány miatt a pályázat tartalék listára került.

– I. rendű terhelt ennek ismeretében úgy döntött, hogy a tervezett telephely fejlesztést a pályázati támogatás nélkül is, saját erőből megvalósítja, ezért 2012 második félévétől – pontosan nem meghatározható időpontban – a cég 1 megkezdte az építkezést a jogerős építési engedélynek megfelelően a cím 1 szám alatti ingatlanon. Az építkezést a cég 1 saját kivitelezésben, saját alkalmazottaival és eszközeivel végezte.

– A három épületből álló acélszerkezet gyártó üzem már jelentős készültségi fokot ért el, amikor 2012. október 30-án a fejlesztési ügynökség írásban tájékoztatta a cég 1-et, hogy a forráshiány miatt elutasított pályázata tartalék listáról támogatásra került, amelynek eredményeként a hatóság vezetője a cég 1-et 97.768.896 forint összegű támogatásra érdemesnek ítélte.

– A pályázati támogatás megszerzése érdekében a már saját kivitelezésben megkezdett beruházás megvalósítására az I. rendű terhelt a cég 1 mint megrendelő képviseletében 2012. november 20-án település 2-n vállalkozási szerződést kötött a cég 3, mint vállalkozó képviseletében eljáró II. rendű terhelttel. Annak ellenére, hogy a munkacsarnokok részben már elkészültek, a szerződés szerint a cég 3 3 lakatos munkacsarnok teljes körű kivitelezését vállalta a cég 1 cím 1 szám alatti telephelyén, a vállalási ár nettó 199.406.508 forint volt. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a szerződés tárgyát képező szolgáltatás fordított áfa hatálya alá esik, a számlák ennek megfelelően nettó összegben kerültek kiállításra. A kivitelezés kezdetét 2012. november 30-ban, a befejezési határidőt 2013. december 31-ben határozták meg.

– Ezt követően a cég 1 mint kedvezményezett képviseletében az I. rendű terhelt 2013. január 7-én támogatási szerződést írt alá a fejlesztési ügynökség mint támogató képviseletében eljáró fejlesztési ügynökséggel mint közreműködő szervezettel. Az aláírt támogatási szerződés benyújtására a cég 1 alkalmazottja, tanú 1 által 2013. január 9-én került sor település 2-n, a fejlesztési ügynökséghez. A közreműködő szervezet a szerződés 2013. január 9-én írta alá. A szerződés tárgya a szám 1 azonosító számon regisztrált, „...” című projekt elszámolható költségeinek az fejlesztési alaphól és hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozása. A támogatási szerződés szerint a projekt megvalósítási időszakának kezdő időpontja 2012. január 1., megvalósulásának tervezett napja 2013. december 31. volt. A projekt elszámolható összköltsége 195.537.792 forint, a támogatás mértéke az elszámolható költség 50 százaléka, de legfeljebb 97.768.896 forint, az utófinanszírozású projektelemekre igényelhető támogatási előleg legmagasabb összege 48.884.448 forint volt.

– A támogatás jogcíme szerint az fejlesztési tervben szereplő programokra meghatározott előirányzatok felhasználásának állami támogatású szempontú szabályairól szóló 19/2007. (VI. 30.) MeHVM rendeletben foglaltaknak megfelelően a támogatásból:

· 97.433.896 forint az EK Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet 13. cikke alapján regionális beruházási támogatásnak,

· 335.000 forint az EK Szerződés 87. és 88. cikkének a de minimis támogatásokra való alkalmazásáról szóló 2006. december 15-i 1998/2006/EK bizottsági rendelet alapján csekély összegű támogatásnak minősül.

– A támogatási szerződés mellékletét képezte többek között a „Pénzügyi elszámolás részletes szabályai ... keretében támogatott projektek pénzügyi lebonyolításához” elnevezésű, 2012. októberi dokumentum.

– A pályázati támogatás elnyerése után az I. rendű terhelt elhatározta azt is, hogy a továbbra is saját kivitelezésben megvalósítani kívánt projektet kibővíti, az eredetileg tervezettnél nagyobb üzemtet épít, ennek érdekében a cég 1 kérte az építési engedély módosítását település 2 címzetes főjegyzője a 2013. január 28-án kelt határozatában módosította az építési engedélyt.

– I. rendű terhelt az alábbi támogatási összegek átutalása érdekében valótlan tartalmú számlákat és teljesítési igazolásokat nyújtott be a fejlesztési ügynökséghez település 2-n. A számlákon és a teljesítési igazolásokon feltüntetett gazdasági események, nevezetesen az építési munkák kivitelezése a cég 3 részéről nem történt meg. A beruházás tényleges kivitelezője a cég 1 volt, annak ellenére, hogy a saját teljesítést a pályázati felhívás, illetve a támogatási szerződés nem tette lehetővé, így a cég 1 a saját teljesítés költségeinek elszámolására és a támogatási összegek igénybevételére nem volt jogosult. Az I. számú projekt ütemezése az alábbiak szerint történt:

– a) I. rendű terhelt – a cég 1 pályázati referense, tanú 2 útján – 2013. április 4-én előlegigénylési kérelmet nyújtott be a fejlesztési ügynökséghez település 2-n, a támogatási szerződés szerint 48.884.448 forint előleg átutalása céljából. Az I. rendű terhelt a kérelemhez mellékelte a cég 3 nevében a II. rendű terhelt által a cég 1 felé 2012. december 28-án – építési munkák kivitelezéséről – 61.000.000 forint összegben kibocsátott valótlan tartalmú I. részszámlát, továbbá a cég 3 nevében a cég 1 felé 2013. január 30-án – építési munkák kivitelezéséről – 85.000.000 forint összegben kibocsátott valótlan tartalmú II. részszámlát, valamint a számlákban foglalt építési munkákra vonatkozó – szintén valótlan tartalmú – teljesítési igazolásokat, mely utóbbiak szerint a cég 3 mint vállalkozó a teljesítési igazolás melléklete, illetve a vállalkozási szerződés 3.2. pontja szerinti munkákat elvégezte, illetve teljesítette, továbbá azokat a megrendelő átveszi és a teljesítést igazolja. Az előlegigénylési kérelemnek mellékletét képezték továbbá a költségvetési összesítők, valamint a cég 1-nek a bank 1-nél vezetett pénzforgalmi számlájának 2013. április 3-án kelt kivonata a cég 1 által a cég 3 részére a fent jelölt számlák kiegyenlítéseként 2013. március 12. és 2013. április 3. napja között átutalt, összesen 100.000.000 forint részfizetéséről.

– Ezt követően 2013. április 16-án a fejlesztési ügynökség az I. rendű terhelt előleg igénylése alapján 48.884.448 forint előleget utalt át a cég 1 bankszámlájára.

– b) I. rendű terhelt – a cég 1 pályázati referense, tanú 2 útján – 2013. május 21-én hiánypótlást követően település 2-n, a fejlesztési ügynökséghez az 1. számú időszakos beszámolóval benyújtotta az 1. számú kifizetési igénylést 30.500.001 forint összegű támogatás átutalása céljából. Az 1. számú időszakos beszámoló szerint a projekt tényleges kezdete 2012. november 20., a várható fizikai befejezés dátuma 2013. december 31. Az I. rendű terhelt ezen kérelemhez is mellékelte a fentebb felsorolt okiratok közül a II. rendű terhelt által a cég 3 nevében a cég 1 felé 2012. december 28-án – építési munkák kivitelezésére – 61.000.000 forint összegben kibocsátott valótlan tartalmú számlát, a költségvetési összesítőt, továbbá a számlában foglalt építési munkákra vonatkozó – valótlan tartalmú – teljesítési igazolást, mely utóbbi szerint a cég 3 mint vállalkozó a teljesítési igazolás melléklete, illetve a vállalkozási szerződés 3.2. pontja szerinti munkákat elvégezte, illetve teljesítette, továbbá azokat a megrendelő átvette és a teljesítést igazolta.

– I. rendű terhelt a kifizetési igényléskor büntetőjogi felelőssége tudatában írásbeli nyilatkozatot tett arról, hogy az elszámolt költségek a pályázati útmutatóban szereplő és a vonatkozó támogatási szerződésben rögzített elszámolható költségeknek megfelelnek.

- Ezt követően 2013. május 29-én a fejlesztési ügynökség I. rendű terhelt 1. számú kifizetési igénylése alapján 30.500.001 forint összegű támogatást utalt át a cég 1 bankszámlájára.
- c) I. rendű terhelt a cég 1 képviselőjében 2013. november 14-én település 2-n, a fejlesztési ügynökséghez a 2. számú időszakos beszámolóval benyújtotta a 2. számú kifizetési igénylést 42.500.002 forint összegű támogatás átutalása céljából. Az I. rendű terhelt ezen kérelemhez is mellékelte a korábban felsorolt okiratok közül a II. rendű terhelt által a cég 3 nevében a cég 1 felé 2013. január 30-án – építési munkák kivitelezéséről – 85.000.000 forint összegben kibocsátott valótlan tartalmú számlát, a költségvetési összesítőt, továbbá a számlában foglalt építési munkákra vonatkozó – valótlan tartalmú – teljesítési igazolást, mely szerint a cég 3 mint vállalkozó a teljesítési igazolás melléklete, illetve a vállalkozási szerződés 3.2. pontja szerinti munkákat elvégezte, illetve teljesítette, továbbá azokat a megrendelő átvette és a teljesítést igazolta. A kifizetési igénylés mellékletét képezte továbbá a cég 1-nek a bank 2-nél vezetett pénzforgalmi számlájának 2013. november 14-én kelt kivonata a cég 1 által a cég 3 részére a xx és xy számú számlák kiegyenlítéseként 2013. március 12. és 2013. november 14. napja között átutalt, összesen 146.000.000 forintról.
- Az I. rendű terhelt a kifizetési igényléskor büntetőjogi felelőssége tudatában írásbeli nyilatkozatot tett arról, hogy az elszámolt költségek a pályázati útmutatóban szereplő és a vonatkozó támogatási szerződésben rögzített elszámolható költségeknek megfelelnek.
- Ezt követően 2013. november 28-án a fejlesztési ügynökség I. rendű terhelt 2. számú kifizetési igénylése alapján 18.384.447 forint összegű támogatást utalt át a cég 1 bankszámlájára.
- Az I. rendű terhelt fenti magatartásával a fejlesztési ügynökséget a költségvetésből származó 97.768.896 forint támogatási összeg átutalása érdekében, a valótlan tartalmú okiratok felhasználásával tévedésbe ejtette, amellyel a költségvetésnek 97.768.896 forint összegű vagyoni hátrányt okozott, mivel a beruházás tényleges kivitelezője a cég 1 volt, ezért a támogatási összeg igénybevételére nem volt jogosult.
- I. rendű terhelt ezen cselekményéhez II. rendű terhelt a fiktív számlák és teljesítési igazolások kiállításával, azok I. rendű terheltnak a támogatási összegek igénylése céljából történt átadásával szándékosan segítséget nyújtott, azt a látszatot keltve, hogy a kivitelezést a cég 3 végezte. Az előlegigénylési kérelmet és az 1. számú kifizetési igénylést I. rendű terhelt megbízása alapján benyújtó tanú 2 pályázati referensnek az okiratok valótlan tartalmáról nem volt tudomása.
- A II. számú projekt: Az „Új Széchenyi Terv ...” támogatási rendszeréhez tartozó szám 2 kódszámú, „Telephely fejlesztés” című pályázati felhívásra I. rendű terhelt a cég 1 képviselőjében 2013. január 28-án pályázatot nyújtott be a fejlesztési ügynökséghez, annak székhelyén, település 1-en. A pályázati nyilatkozat szerint a projekt címe „...”. A projekt tervezett elszámolható összköltsége 84.664.911 forint, az igényelt támogatás mértéke az elszámolható összköltség 59 százaléka, az igényelt támogatás összege pedig 50.000.000 forint volt.
- A tervezett beruházás egy irodaépület létesítése volt a cím 1 szám alatti ingatlanon. A cég 2 képviselőjében eljárva I. rendű terhelt által 2011. október 6-án aláírt tulajdonosi hozzájárulás szerint a cég 2 hozzájárult ahhoz, hogy az ingatlant a cég 1 a pályázati feltételeknek megfelelően használja, illetve az infrastrukturális fejlesztéseket aktiválja.
- A fejlesztési ügynökség 2013. január 31-én a cég 1 pályázót arról értesítette, hogy az Új Széchenyi Terv ... támogatási rendszeréhez 2013. január 30-án érkezett, szám 2 azonosító számú pályázatát 2013. január 31-gyel befogadták és azt tartalmi ellenőrzésre bocsátották. A pályázat – hiánypótlásokat követő – értékelése után a fejlesztési ügynökség 2013. április 17-én a cég 1-et mint pályázót értesítette, hogy a pályázat elbírálása megtörtént, azonban

forráshiány miatt a pályázat tartalék listára került, majd 2013. április 26-án írásban tájékoztatta a cég 1-et, hogy lehetőség nyílt a tartalék listán lévő pályázatának támogatására, a bírálati folyamat eredményeképpen a hatóság vezetője a cég 1-et 50.000.000 forint összegű támogatásra érdemesnek ítélte.

– Ezt követően a cég 1 mint kedvezményezett képviselőjében az I. rendű terhelt 2013. július 17-én támogatási szerződést írt alá a fejlesztési ügynökség mint támogató képviselőjében eljáró fejlesztési ügynökséggel mint közreműködő szervezettel. Az aláírt támogatási szerződés benyújtására a cég 1 részéről 2013. július 24-én került sor település 2-n, a fejlesztési ügynökséghez.

– A szerződés tárgya a szám 2 azonosító számon regisztrált, „...” című projekt elszámolható költségeinek az fejlesztési alapból és a hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozása. A támogatási szerződés szerint a projekt megvalósítási időszakának kezdő időpontja 2013. július 10., megvalósulásának tervezett napja 2014. január 30. volt. A projekt elszámolható összköltsége 84.664.911 forint, a támogatás mértéke az elszámolható költség 59 százaléka, de legfeljebb 50.000.000 forint, az utófinanszírozású projekt elemekre igényelhető támogatási előleg legmagasabb összege 25.000.000 forint volt.

– A támogatás jogcíme szerint a fejlesztési programokra meghatározott előirányzatok felhasználásának állami támogatási szempontú szabályairól szóló 30/2012. (VI. 8.) NFM rendeletben foglaltaknak megfelelően a támogatásból: 49.973.425 forint, az EK szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoport mentességi rendelet) szóló 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet 13. cikke alapján regionális beruházási támogatásnak, 26.575 forint, az EK szerződés 87. és 88. cikkének a de minimis támogatásokra való alkalmazásáról szóló 2006. december 15-i, 1998/2006/EK bizottsági rendelet alapján csekély összegű támogatásnak minősül.

– A támogatási szerződésnek mellékletét képezte többek között a „... keretében támogatott projektek pénzügyi lebonyolításához” elnevezésű, 2012. októberi dokumentum.

– A pályázati támogatással érintett beruházás megvalósítására I. rendű terhelt a cég 1 mint megrendelő képviselőjében 2013. szeptember 2-án település 2-n vállalkozási szerződést kötött a cég 3 mint vállalkozó képviselőjében eljáró II. rendű terhelttel. A szerződés szerint a cég 3 a cég 1 cm 1 szám alatti telephelyén irodaépület teljes körű kivitelezését vállalta el, a vállalási ár nettó 82.254.910 forint volt. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a szerződés tárgyát képező szolgáltatás fordított áfa hatálya alá esik, a számlák ennek megfelelően nettó összegben kerülnek kiállításra. A kivitelezés kezdetét 2013. szeptember 25-ben, a befejezési határidőt 2013. december 31-ben határozták meg.

– I. rendű terhelt az alábbiak szerinti támogatási összegek átutalása érdekében valótlan tartalmú számlákat és teljesítési igazolásokat nyújtott be a fejlesztési ügynökséghez település 2-n. A számlákon és a teljesítési igazolásokon feltüntetett gazdasági események, nevezetesen az építési munkák kivitelezése a cég 3 részéről nem történt meg. A beruházás tényleges kivitelezője a cég 1 volt annak ellenére, hogy a saját teljesítést a pályázati felhívás, illetve a támogatási szerződés nem tette lehetővé, így a cég 1 a saját teljesítés költségeinek elszámolására és a támogatási összegek igénybevitelére nem volt jogosult.

– a) I. rendű terhelt – a cég 1 megbízott vállalkozója, tanú 3 útján – hiánypótlást követően 2013. november 8-án előlegigénylési kérelmet nyújtott be a fejlesztési ügynökséghez település 2-n, a támogatási szerződés szerinti 25.000.000 forint előleg átutalása céljából. Az I. rendű terhelt a kérelemhez mellékelte a cím 2 alatti ingatlan tulajdoni lapját, valamint a saját erő rendelkezésre állásáról a bank 1 által 2013. október 25-én kiállított igazolást. Ezen

előlegigénylés részét képezte a 2. és 3. pontok szerinti valótlan okiratokon alapuló kifizetési igénylések folyamata.

– Ezt követően 2013. december 11-én a fejlesztési ügynökség az I. rendű terhelt előleg igénylése alapján 25.000.000 forint előleget utalt át a cég 1 bankszámlájára.

– b) I. rendű terhelt – a cég 1 megbízott vállalkozója, tanú 3 útján – 2013. december 7-én település 2-n, a fejlesztési ügynökséghez az 1. számú időszakos beszámolóval benyújtotta az 1. számú kifizetési igénylést (jóváhagyás szerint 1/1. számú időközi kifizetési igénylést) 12.905.041 forint összegű támogatás átutalása céljából. Az I. rendű terhelt ezen kérelemhez mellékelte a II. rendű terhelt által a cég 3 nevében a cég 1 felé 2013. október 22-én – irodaház építéséről – 21.502.083 forint összegben kibocsátott valótlan tartalmú I. részszámlát, továbbá a számlában foglalt építési munkákra vonatkozó – szintén valótlan tartalmú – teljesítési igazolást, mely szerint a cég 3 mint kivitelező vállalkozó az I. részszámlához kapcsolódó munkálatokat a vállalkozási szerződésben rögzített módon és minőségben elvégezte. A kifizetési igénylésnek mellékletét képezte továbbá a cég 1-nek a bank 2-nél vezetett pénzforgalmi számlájának kivonata, a cég 1 által a cég 3 részére a xz számla kiegyenlítéseként 2013. október 25-én átutalt 21.502.083 forintról.

– Az I. rendű terhelt a kifizetési igényléskor büntetőjogi felelőssége tudatában írásbeli nyilatkozatot tett arról, hogy az elszámolt költségek a pályázati útmutatóban szereplő és a vonatkozó támogatási szerződésben rögzített elszámolható költségnek megfelelnek.

– Ezt követően 2014. január 27-én a fejlesztési ügynökség az I. rendű terhelt 1. számú időközi kifizetési igénylése alapján 12.698.344 forint összegű támogatást utalt át a cég 1 bankszámlájára.

– c) Az I. rendű terhelt – a cég 1 megbízott vállalkozója, tanú 3 útján – hiánypótlást követően, 2014. január 13-án település 2-n, a fejlesztési ügynökséghez a 2. számú időszakos beszámolóval benyújtotta a 2. számú kifizetési igénylést 13.240.800 forint összegű támogatás átutalása céljából. Az I. rendű terhelt ezen kérelemhez mellékelte a II. rendű terhelt által a cég 3 nevében a cég 1 felé 2013. november 18-án – irodaház építéséről – 22.420.622 forint összegben kibocsátott, valótlan tartalmú II. számú részszámlát, továbbá a számlában foglalt építési munkákra vonatkozó – szintén valótlan tartalmú – teljesítési igazolást, mely utóbbi szerint a cég 3 mint kivitelező vállalkozó, a II. számú részszámlához kapcsolódó munkálatokat a vállalkozási szerződésben rögzített módon és minőségben elvégezte. A kifizetési igénylésnek mellékletét képezte továbbá a cég 1 pénzforgalmi számlájának kivonata, a cég 1 által a cég 3 részére a 2013. november 21-én átutalt 22.420.622 forintról.

– Az I. rendű terhelt a kifizetési igényléskor büntetőjogi felelőssége tudatában írásbeli nyilatkozatot tett arról, hogy az elszámolt költségek a pályázati útmutatóban szereplő és a vonatkozó támogatási szerződésben rögzített elszámolható költségeknek megfelelnek.

– Ezt követően 2014. január 27-én a fejlesztési ügynökség az I. rendű terhelt 2. számú kifizetési igénylése alapján 11.740.800 forint összegű támogatást utalt át a cég 1 bankszámlájára.

– Az I. rendű terhelt fenti magatartásával a fejlesztési ügynökséget a költségvetésből származó 49.439.144 forint támogatási összeg átutalása érdekében a valótlan tartalmú okiratok felhasználásával tévedésbe ejtette, amellyel a költségvetésnek 49.439.144 forint összegű vagyoni hátrányt okozott, mivel a beruházás tényleges kivitelezője a cég 1 volt, ezért a támogatási összeg igénybevételeire nem volt jogosult.

– Az I. rendű terhelt ezen cselekményéhez a II. rendű terhelt a fiktív számlák és teljesítési igazolások kiállításával, azok I. rendű terheltnak a támogatási összegek igénylése céljából történt átadásával szándékosan segítséget nyújtott azt a látszatot keltve, hogy a kivitelezést a

cég 3 végezte. A kifizetési igényléseket I. rendű terhelt megbízása alapján benyújtó tanú 3-nak az okiratok valótlan tartalmáról nem volt tudomása.

– Az I. rendű terhelt a fent körülírt cselekményével összesen 147.208.040 forint vagyoni hátrányt okozott a költségvetésnek, amelyhez a II. rendű terhelt szándékosan segítséget nyújtott.

– I. rendű terhelt által a támogatási összegek kifizetése érdekében a cég 1 részéről a cég 3 valótlan tartalmú számláinak kiegyenlítéseként 2013. március 12. és 2013. november 21. napja között a cég 3 részére átutalt összesen 189.922.705 forint, a 2013. március 12. és 2014. március 31. napja közötti időszakban a cég 3-tól a cég 4-től és a cég 2-től visszautalásra került a cég 1 bankszámlájára.

– A pályázatokban megjelölt beruházásokat az I. rendű terhelt a cég 1-gyel megvalósította, azok készültségi foka kb. 95-98 százalékos, azok az I. rendű terhelten és a cég 1-en kívülálló okokból a közművek hiányosságai miatt nem fejeződtek be.

[4] **II. 1.** A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben az I. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 648. § a) és b) pontjai alapján, a 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára, valamint a 608. § (1) bekezdés f) pontjára tekintettel a 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján.

[5] A védő idézve a Btk. 396. § (9) bekezdés b) pontjában a vagyoni hátrány értelmezése körében leírt normaszöveget, rámutatott, hogy a költségvetésből történt kifizetés nem minősült jelen ügyben vagyoni hátránynak, mivel azon projekt, amelyre a támogatást kiutalták, 95%-os mértékben megvalósult a pályázati célnak megfelelően, és a teljes befejezés elmaradása nem az I. rendű terhelten tudható be, a költségvetés ennek okán nem károsodott, mivel a megépült beruházás teljes fedezetet jelent a vagyoni hátrány elkerülésére, vagyis a költségvetési kifizetés ellenére teljes mértékben rendelkezésre áll, így a költségvetési kifizetés ténye önmagában vagyoni hátrány bekövetkeztét nem valósítja meg.

[6] Kifogásolta ezzel együtt, hogy az eljáró bíróságok bár megállapították, miszerint védence cselekvőségével vagyoni hátrányt okozott, azonban az eljárások alatt az nem került megjelölésre, sőt, az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a „pályázattal érintett projektek megvalósultak [...], az elnyert támogatási összeget a cég 1 a projektek megvalósítására fordította.”. A védő álláspontja szerint azon tény azonban, hogy a beruházás megvalósult, nem csupán a büntetés kiszabása körében értékelendő körülmény, hanem törvényi tényállási elem hiányát is jelenti, mivel ezen tény tükrében a költségvetést hátrány nem érte.

[7] Döntő jelentőséget tulajdonított azon ténynek, hogy a beruházás a tervezettnél nagyobb volumenben került megvalósításra, rámutatva, hogy a cég 1 már a pályázat megnyerése előtt végezte azon munkálatokat, amelyeket a jogerős ítélet a saját teljesítés tilalmába ütköző munkának, így megtévesztő magatartásnak minősített, azonban a pályázat elnyerése előtt végzett saját teljesítés nem minősülhet a pályázati feltételekbe ütközőnek, minthogy a saját teljesítés nem a pályázattal összefüggésbe hozható támogatási összegekből került kivitelezésre. Mindezt az I. rendű terhelt cselekvősége nem meríti ki a költségvetési csalás büntetvényének fogalmi elemeként a törvényi tényállásban írt tévedésbe ejtés, illetve tévedésben tartás fogalmát, melynek okán az I. rendű terhelt bűncselekmény hiányában történő felmentése indokolt.

[8] Indítványában arra is utalt, hogy a bíróságok bizonyíték-értékelő tevékenységük során az építési naplók tartalmáról – holott azok jelentősége perdöntő – nem tettek említést, pedig a tényállás megállapítása és „az ítélet kiszabása” körében e dokumentumok alátámasztották volna, hogy az I. rendű terhelt jogosult volt rendelkezni a pályázattal elnyert összegek felett. Kiemelte, hogy a pályázat vonatkozásában a rendes ellenőrzéseken túl további rendkívüli ellenőrzéseket is fogantatosított a fejlesztési ügynökség, idézve a fejlesztési

ügynökség gazdasági ellenőrzési osztályvezetője tanúként tett nyilatkozatában foglaltakat, mely szerint a rendkívüli ellenőrzések jogszerűtlenséget a kivitelezés során nem tártak fel. Ugyancsak tanú 4 vallomására hivatkozva állította, hogy amennyiben „lett volna” esetlegesen nem szabályszerű teljesítési elem a pályázati támogatás erejéig, azt a végelszámolásig ugyanabban a beruházásban a pályázattal nem érintett többlet részből ki lehetett volna váltani anyaggal vagy munkarész értékkel. Ennél a beruházásnál átlagosan 165 százalékkal lettek nagyobbak a beruházás elemei a pályázati forrásban szereplő tételeknél, így további 65 százalék megvalósult tartalékkal rendelkezett a cég a végelszámolásnál az esetlegesen el nem fogadható tételek esetére, de még az utolsó rendkívüli nemzeti fejlesztési ügynökségi vizsgálat sem tárt fel olyan saját vagy hibás teljesítést, mely elszámolható táblázati elem cserére szorult volna.

[9] Vélekedése szerint a pályázati kiírás értelmében a végelszámolás a fejlesztési ügynökség irataiban záróelszámolás napjáig megtehető lett volna, de az eljárás úgy indult és zárult le ítélettel, hogy az elszámolásra nem kerülhetett sor. Ennek relevanciája kiemelkedő, minthogy a költségvetési csalás „befejezett bűncselekmény”, azonban jelen esetben a projekt kivitelezésére, az elszámolásra nem került sor, melyből következik, hogy az I. rendű terheltnek alkalma sem nyílt arra, hogy esetlegesen a hibákat korrigálja.

[10] A bíróság által felvett bizonyítás hiányosságaként mutatott rá, hogy a cég 1 saját teljesítésének mértéke az adott projektek kapcsán nem kerültek megállapításra, akárcsak az, hogy a pályázati támogatás pontosan mire és miként lett felhasználva, a vád hibájaként felröva, hogy bár a teljes pályázati összeg vonatkozásában értelmezi a költségvetési csalás által megvalósult vagyoni hátrányt, azonban adós maradt az alapjául szolgáló számszaki kimutatással.

[11] Úgy vélekedett, hogy az építési napló, a pályázati kiírás, az elvégzett munkák nem kerültek tételesen elszámolásra, kimutatásra. A saját teljesítés érdekkörében szét kellett volna választani többek között a cég 2 által teljesített tételeket, melynek ügyvezetője a pályázat megvalósításának idején személy 1 volt. A cég 1 mint saját teljesítés, nem dolgozott a beruházásban. A beidézett munkavállalók egységesen arról beszéltek, hogy javításokat végeztek mások után. Két fizikai munkavállaló tett olyan jellegű vallomást, ami alkalmas lehetett volna saját teljesítésre, de az egyik állítólag „felfalazta” a csarnok falát, a másik pedig „bevakolta” a csarnok épületet. Állította, hogy ezen csarnoképületek „könnyűszerkezetesek”, ami azt jelenti, hogy szendvics panelekből épültek, ami egy vasszerkezetű előregyártott fal, tehát nem falazott, így az általuk végzett munkákat sem tudták volna elvégezni. Ez irányban nem történt igazságügyi építésszakértő meghallgatása az ügyben, aki megállapíthatta volna tételesen, hogy egyáltalán történt-e bármilyen saját teljesítés, és az a 650.000.000 forint értékű megvalósulásból 147.000.000 forint támogatási összeg tekintetében milyen mértékű le nem fedhető, és el nem számolható támogatást jelent.

[12] Idézve a Be. 7. § (1) és (4) bekezdésében foglalt büntetőeljárás alapelvet, továbbá a Be. 6. § (1) és (2) bekezdésében leírtakat, a funkciómegosztás elvének bemutatásán keresztül helyezkedett azon álláspontra, hogy a vád nem felelt meg a Be. 422. § (2) bekezdés b) pontjában körülírt azon kíváncsolomnak, mely szerint az ügyészségnek az egyes cselekmények, illetve részecselekmények és a büntetés-kiszabási körülmények bizonyításával összefüggő bizonyítási indítványait is tartalmaznia kell. Ennek pedig elháríthatatlan következményeként adódott, hogy a valóságghú tényállás tisztázásának követelményeként a Be. 163. § (2) bekezdésében meghatározott törvényi kíváncsolom a bizonyítás hiányosságaiból fakadóan, az elsőfokú bíróságnak is felróható okból nem teljesült, ezáltal sérült az „in dubio pro reo” elve, és ezen keresztül az ártatlanság vélelme is csorbát szenvedett védencc esetében.

[13] A tévedés, mint büntethetőséget kizáró ok kapcsán vizsgálándónak ítélte, hogy a projektek kivitelezésében, előkészítésében és elszámolásában ki és milyen módon vett részt,

melyet korábbi indítványok ellenére az eljáró bíróságok nem vizsgáltak. A vád tanúja a cég alkalmazottai és fizetett vállalkozói voltak az ügyben, akik a munkakörükből adódóan a büntetőügy alapját képező pályázatot lebonyolították, elszámolták: így személy 2 ügyvéd, aki egyebekben a II. rendű terhelt védőjeként a cég összes szerződését készítette és ellenőrizte, ekként a jogszerű működést volt hivatott biztosítani. Tanú 5, az I. számú projekt megírásáért és az elszámolásáért megbízott vállalkozó volt, aki összeállította és beadta nem csak a pályázat anyagát, hanem annak a rész-elszámolásait, illetve az ellenőrzésekhez szükséges dokumentumokat is. Tanú 3, a II. számú projekt megírásáért és az elszámolásáért megbízott vállalkozó volt, ő állította össze és adta be nem csak a pályázat anyagát, hanem annak a rész-elszámolásait, illetve az ellenőrzésekhez szükséges dokumentumokat is. Tanú 2 alkalmazott, munkaköre szerint pályázati referens, aki másodfokú pályázati ellenőr volt az államkincstárnál. Bemutatta, hogy az I. rendű terhelt tanú 2-t kizárólag azért vette fel a céghez, hogy a megnyert pályázatok jogszerű kivitelezéseinek lefolytatását ellenőrizze, irányítsa, ezért alkalmazottként havi rendszeres munkabért fizetett neki éveken keresztül. Ezeken kívül tanú 1 alkalmazott, irodavezető, aki a cég irodáját működtette, az összes irat iktatásáért, a levelezésért felelt, illetve a bejövő megkereséseket, szerződéseket a megfelelő emberhez juttatta el, beleértve a cég jogi képviselőjét is. A jelölt személyek tanú 5 és személy 2 kivételével naponta végeztek a cég irodájában munkát, és tanúvallomásukban megerősítették, hogy az I. rendű terhelt általában külföldön vagy vidéken volt, és az ügyvédnek kellett engedélyeznie minden jogi dolgot, a pályázattal kapcsolatos iratokat is beleértve. Álláspontja szerint a fentiek rámutatnak arra a tényre, hogy az I. rendű terhelt abban a nyugodt tudatban volt, hogy a pályázat jó kezekben van, megfelelően zajlik. Számára mindenki arról tett tanúbizonyságot, hogy a benyújtott pályázat rendben van, a pályázati pénzre jogszerűen tart igényt a társaság, melyet a fejlesztési ügynökség vizsgálatai is megerősítettek. Mindezen körülményekből kizárólag arra vonható következtetés szerinte, hogy az I. rendű terheltet alapos okkal fennálló ténybeli tévedés miatt, a Btk. 20. § (1)-(3) bekezdésére figyelemmel, a Btk. 15. §-a alapján fel kell menteni az ellene emelt vádak alól.

[14] Sérelmezte továbbá, hogy a támadott ítéletek indokolása nem ad számot arról, hogy mely jog létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására használta fel a fiktív számlákat és teljesítési igazolásokat, valamint valótlan tartalmú vállalkozási szerződést és az ehhez igazított, állítólagosan valótlan tartalmú építési naplót az I. rendű terhelt. Az elsőfokú bíróság a folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának törvényi tényállását nem is idézi, még csak nem is ismerteti és főképp nem ad számot arról, hogy az általa írt magatartások milyen módon és miért esnek belül a törvényi tényállás keretein, vagyis ítéletének jogi indokolása oly mértékben hiányos, hogy az gyakorlatilag felülbírálatra alkalmatlan. Ezért – álláspontja szerint – az ítélet indokolása teljes mértékben ellentétes a rendelkező résszel.

[15] Végezetül a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontja vonatkozásában kiemelte, hogy a II. rendű terhelt jogi képviselője a II. rendű terhelt magán- és céges ügyeiben eljáró ügyvéd volt, aki a tárgyi eljárás alapját képező pályázati eljárásban is meghatalmazott képviselőként járt el, mely körben a vallomások is alátámasztják, hogy a pályázati eljárásban igen jelentős befolyást és ráhatást mutatott az iratok tekintetében. A II. rendű terhelt védőjének érdekében állt, avagy állhatott, hogy a II. rendű terhelt olyan terhelő vallomást tegyen, illetve olyan tényeket hallgasson el, mely az I. rendű terhelt ártatlanságát igazolja, cselekvőségét nem tényszerűen mutatja be.

[16] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján az I. rendű terheltet mentse fel az ellene emelt vád alól.

[17] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1128/2024/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[18] Rámutatott, hogy az indítványozó a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja körében előadott érvelése lényegében megegyezik az alapügyben már felhozott és az elsőfokú bíróság által a bizonyíték-értékelés körébe tartozóan megvizsgált, mérlegelt és a másodfokú bíróság végzése szerint helytállóan elutasított érvekkel. A védelmi álláspont ismételt előterjesztése, melynek lényege, hogy nem értenek egyet az alapügyben eljáró bíróságok bizonyíték-értékelő tevékenységével, felülvizsgálat alapját nem képezheti, azaz a Be. 650. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítvány ezzel kapcsolatos része törvényben kizárt.

[19] Hangsúlyozta továbbá, hogy felülvizsgálati eljárásban tévedésre, mint büntethetőséget kizáró okra hivatkozni csak akkor lehet, ha az irányadó tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmat adhatnak ilyen jogkövetkeztetés levonására. Ilyen, az I. rendű terhelt ténybeli vagy társadalomra veszélyességben történő tévedésére okot adó körülményt az irányadó tényállás nem tartalmaz. A nemzeti fejlesztési ügynökség által közzétett, az I. és II. számú projekt szerinti telephely fejlesztési pályázati felhívások nem tették lehetővé a saját teljesítés lehetőségét, melynek alátámasztásaként idézte az elsőfokú bírósági ítélet tényállásában írtakat. Az elsőfokú ítélet indokolásának egyéb részében tett ténymegállapítás szerint az I. rendű terhelt tisztában volt a saját teljesítés tilalmával. Ez pedig, mint tudati tény, szintén a felülvizsgálatban támadhatatlan tényállás része. A társadalomra veszélyességben történő tévedéssel kapcsolatban pedig utalt arra, hogy a következetes bírói gyakorlat akkor tekinti a terheltnek a társadalomra veszélyesség ismeretének hiányát egyébként kimerítő tudattartalmát alapos okból származónak, ha az a hivatásszerűen jogi tanácsadást végző személy vagy az ügykörében eljáró hivatalos személy vagy szerv hivatalos tájékoztatásán alapult {Bfv.II.757/2024/6. [52] bekezdés}. Az elsőfokú ítélet indokolásának egyéb részében szereplő ténymegállapítás szerint pedig a fejlesztési ügynökség részéről semmiféle ellenőrzés nem történt arra vonatkozóan, hogy a kivitelezés során betartják-e a saját teljesítés tilalmát. Olyan megállapítás tehát nincs az irányadó tényállásban, mely szerint a helyszíni ellenőrzés során a fejlesztési ügynökség munkatársai elfogadták volna azt a tényt, hogy az építkezés már zajlik, és arról tájékoztatták volna az I. rendű terheltet, hogy a kivitelezés pénzügyi elszámolása a pályázati előírásoknak megfelelően, szabályosan zajlik.

[20] Rámutatott azon álláspont helyességére, miszerint a bűnösség körében irreleváns azon körülmény, hogy a projekt 95%-ban létrejött, minthogy – idézve a BH 2016.108. számú eseti döntésben leírtakat – valós építési szándék mellett is megvalósul a csalás (költségvetési csalás) büntette azon elkövető esetén, aki a lakásépítési kedvezmény igénybevételének előfeltételéül megkívánt saját erő tekintetében a pénzintézetet megtéveszti és a kedvezmény felvételével a pénzintézetnek kárt okoz. Az ellenszolgáltatás nélkül támogatást nyújtó ugyanis saját maga határozhatja meg a támogatni szándékozott kört, az e körön kívül megtévesztő magatartása ezért büntetőjogi következményekkel járhat.

[21] A költségvetési csalás bűncselekményének jogi tárgyát bemutatva, a bíróság által rögzített történeti tényállás releváns részeinek kiemelésével mutatott rá a költségvetési csalás büntette megállapításának törvényes voltára mindkét projekt esetében és ugyancsak a bírói gyakorlatnak megfeleltethetőnek írta le a költségvetési csalás büntettének és a hamis magánokirat felhasználása vétsége alaki halmazatban történő megállapításának helyességét.

[22] A felülvizsgálati indítvány Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára alapított része tekintetében – idézve a Kaposvári Törvényszék ítéletének 6. oldal [2] bekezdésében rögzítetteket – hangsúlyozta, hogy bár a jogi indokolás körében valóban nem rögzíti a határozat a hamis magánokirat felhasználásának vétsége körében a törvényi tényállást, azonban az indokolás tartalmazza ezen bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket. Így nem felel meg a valóságnak, hogy az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes lenne, annak kiemelésével, hogy

azon körülmény, miszerint a bíróságok eleget tettek-e a szükséges körben az indokolási kötelezettségüknek 2018. július 1-je óta nem felülvizsgálati ok.

[23] A felülvizsgálati indítványnak a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontjára történő hivatkozását sem tartotta alaposnak. Annak kiemelésével, hogy a védő személyét érintő kizárási ok – amennyiben a védelem kötelező – valóban felülvizsgálatot is megalapozó, a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt feltétlen hatályú eljárási szabálysértés, hiszen a kötelező védelemmel érintett ügyben a bíróság által megtartott tárgyaláson a Be. 43. § (1)-(2) bekezdésében írt kizárási ok ellenére eljáró védőt jelen nem lévőnek kell tekinteni. Ekként a kötelező védői jelenlét megsértésével felvett bizonyítás felvétel érvénytelen, így az ilyen bizonyításra épülő ügydöntő határozat sem érvényes. A kizárt védő részvétele a tárgyaláson ezért megvalósítja a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt felülvizsgálatra is alapot adó abszolút eljárási szabálysértést. Az I. rendű terhelt védője ugyanakkor a II. rendű terhelt védőjével szemben hozta fel ezt az indokot, a felülvizsgálati indítvány azonban olyan körülményre nem hivatkozott, amely az I. rendű terhelt tárgyaláson eljáró védőjének személyét érintette volna. A kizárt védő eljárása során felmerülő feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés csak a kizárt védő és az adott terhelt vagy – több terhelt védelme esetén – terheltek viszonyában értelmezhető; így nincs helye hatályon kívül helyezésnek a kizárt védő eljárásával nem érintett terheltek esetében, mivel a védő az általa képviselt terhelt vagy terheltek személyéhez kötötten az ő érdekükben járt el (BH 2020.172.I.). Minthogy az eljáró bíróságok nem vétettek a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott egyéb eljárási szabálysértést sem, indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (1) bekezdése alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a Kaposvári Törvényszék 15.B.1122/2017/38/I. számú ítéletét, valamint a Pécsi Ítéletábla mint másodfokú bíróság Bf.II.28/2018/6. számú végzését az I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[24] 3. A Legfőbb Ügyészség átiratára az I. rendű terhelt védője – az I. rendű terhelt által is aláírt – írásbeli észrevételt tett.

[25] Megismételve az indítványa azon részében előadottakat, melyek az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének téves megállapítását a bizonyítás körében többször is felhívott hiányosságokkal állította párhuzamba, a társadalomra veszélyességben történő tévedéssel kapcsolatos jogértelmezést az I. rendű terhelt esetében irányadónak és alkalmazandónak tartotta.

[26] A cég 1 alkalmazásában álló, illetve a jogi kontrollt biztosító ügyvéd pályázati támogatások elnyeréséhez kapcsolódó cselekvőségének, továbbá a fejlesztési ügynökség kifogást nem emelő eljárásának ismételt bemutatásával érvelt az I. rendű terhelt jóhiszeműsége mellett, kifejtve, hogy munkatársai, valamint az ügynökség magatartása alapján „joggal bízhatott abban, hogy minden megfelelően működik”.

[27] Ezen túlmenően az észrevétel új hivatkozási alapként az első fokon eljáró bírói tanács elnökének elfogultságát, illetve a II. rendű terhelt „egyezségkötését”, a II. rendű terhelt védőjének a nyomozás során tanúsított megkérdőjelezhető szerepét, ezzel együtt tanúkénti kihallgatásának hiányát hozta összefüggésbe az I. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége megállapításával, visszatérő jelleggel hangsúlyozva a személy 2 eljárásból való kizárásának szükségességét, mely álláspont alaposágát az I. rendű terhelt és személy 2 közötti viszony megromlott voltát igazoló hangfelvételek csatolásával kívánta alátámasztani.

[28] Végezetül hangsúlyozta, hogy a nyomozati anyag részét képező módosítási kérelem alapján is igazolt, hogy a fejlesztési ügynökség a kivitelezés előre haladott voltának tudatában részesítette támogatásban az érintett gazdasági társaságot, mely az I. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége hiányának további megerősítéséről szolgál.

[29] **III.** A felülvizsgálati indítvány részben törvényben kizárt, részben alaptalan.

[30] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[31] Emellett rögzíteni szükséges: a felülvizsgálati eljárás alapja a felülvizsgálati indítvány, amelyben az indítvány előterjesztésének okát és célját is meg kell jelölni [Be. 652. § (1) bekezdés].

[32] A bíróság jogerős ügydöntő határozata végleges és mindenkire kötelező döntést tartalmaz a vádról, illetve a terhelt büntetőjogi felelősségéről, a büntetőjogi következményekről vagy ezek hiányáról [Be. 456. § (1) bekezdés], ekként a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslatként a jogerő áttörésének kivételes, kizárólag a törvény által meghatározott esetekben igénybe vehető eszköze.

[33] A védő indítványában a felülvizsgálatra vezető okok közül jogszabályi alappal együtt anyagi és eljárásjogi törvénysértést egyaránt megjelölt.

[34] 2. Elöljáróban utal a Kúria arra, hogy a felülvizsgálatban – a felülvizsgálat okától függetlenül – megkerülhetetlen szabály, miszerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Ennek megfelelően a Be. 659. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye.

[35] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nem csak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. A felülvizsgálat során tehát a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljáró bíróságok által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el.

[36] Az ítéleti tényállás megállapításai pedig nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de úgynevezett belső történések, tudati tények is lehetnek. A tudattartalom megállapítása tehát a tényállás része lehet, és ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban sem vitathatók (Kúria Bfv.II.201/2022/8.).

[37] Következésképp az indítvány azon részeiben, melyek a jogerős ítélet egyes – így a pályázati eljárás előírás szerinti lefolytatására, szabálytalanságot fel nem tárt ellenőrzésekre, az ügyben kihallgatott tanúk vallomásainak elfogadhatóságára, illetve a II. rendű terhelt védőjének ügyben tanúként történő kihallgatásának szükségességére, továbbá az építési naplók vizsgálata körében előadott érvekre, illetve az igazságügyi építésszakértő meghallgatásának a szükséges körben történő elmaradására, csakúgy, mint a vádhatóság által előterjesztett, avagy elő nem terjesztett, ám a védekezés által szükségesnek vélt bizonyítási indítványok hiányára vonatkozó – ténymegállapításait vitatták, a felülvizsgálat a törvényben kizárt, ezért a Kúria az indítványt a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével bírálta el.

[38] 3. Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértés miatt kétségtelenül helye van [Be. 648. § b) pont]. Eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány azonban kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt esetekben terjeszthető elő.

[39] A feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető ok az eljárás olyan súlyos hibája, amely rendkívüli jogorvoslati eljárásban is a jogerős ítélet mérlegelés nélküli megsemmisítésére

vezet, vagyis az ilyen szabálysértés megállapítása esetén az ítélet érdemi felülbírálata már szóba sem jön [Be. 663. § (2) bekezdés].

[40] Az I. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványa 2025. március 1-jén kelt, „nyilatkozat” elnevezésű kiegészítésében jogszabályi alap megjelölése nélkül, tartalma szerint azonban törvényi okként a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel, a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontját megjelölve ilyen eljárási szabálysértésre hivatkozott.

[41] 3.1. A Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerint bíróként nem járhat el, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható. A kizárási okkal érintett bíró részvétele az ítélet meghozatalában a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontjában írt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, egyúttal a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott felülvizsgálati okot valósít meg.

[42] Az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) AB határozata szerint a felülvizsgálati eljárást az elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány is megalapozhatja. Alkotmányos követelményként azonban csak azokat illeti meg a felülvizsgálati eljárás e kizárási okra alapított lefolytatása, akik első ízben, olyan konkrét körülményt kívánnak érvényesíteni, amelyről bizonyítják, hogy a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást {ld. a hivatkozott AB határozat indokolásának [46] bekezdését}.

[43] A felülvizsgálati eljárásban is érvényesülnek tehát a kizárás egyéb szabályai.

[44] Előrebocsátandó, hogy a büntetőeljárási törvényben felsorolt ügynevezett abszolút kizárási okok a törvény erejénél fogva akadályozzák meg a bíró eljárását, míg a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontjában megállapított relatív ok (elfogultság) csak az erre irányuló bírói bejelentés, illetve az erről rendelkező, kizárást kimondó határozat alapján zárja ki az érintett bírót az ügy elintézéséből.

[45] Az indítvány elbírálása során a büntetőeljárási törvény alábbi rendelkezéseire is szükséges utalni.

[46] A Be. 15. § (2) bekezdésében felsorolt valamely személy – így a terhelt – az elfogultsággal összefüggő kizárási okot a tárgyalás megkezdése (az ítélet jogerőre emelkedése) után csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése (az ítélet jogerőre emelkedése) után szerzett tudomást, és ha azt 3 napon belül bejelenti [Be. 15. § (4) bekezdés].

[47] A kizárást kimondó, illetve az azt megtagadó határozat ellen fellebbezésnek nincs helye [Be. 17. § (4) bekezdés].

[48] Ha a bíróság végzése vagy intézkedése ellen nincs helye fellebbezésnek, az ügydöntő határozat elleni fellebbezésre jogosult a bíróság végzését vagy intézkedését az ügydöntő határozat elleni fellebbezésben sérelmezheti [Be. 580. § (3) bekezdés].

[49] A bíróság a korábbival azonos tartalmú, alaptalan indítványt vagy joghatás kiváltását célzó nyilatkozatot érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 80. § (1) bekezdés d) pont].

[50] Következésképpen, a felülvizsgálat a törvényben kizárt, ha a terhelt

– már az alapügyben kimerítette a bírói elfogultságra hivatkozás lehetőségét (Kúria Bfv.II.1498/2018/5., Bfv.II.314/2019/7., Bfv.II.1212/2019/6.),

– ha a terhelt az álláspontja szerinti kizárási ok megvalósítására vezető tényről már az ítélet jogerőre emelkedése előtt tudomással bírt, ennek ellenére azt az alapügyben nem érvényesítette (Kúria Bfv.III.433/2019/8., Bfv.I.499/2020/4., Bfv.I.509/2020/2.),

– ha a terhelt az ítélet jogerőre emelkedését követően a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontjára alapított indítványát a Be. 15. § (4) bekezdésében meghatározott határidőn túl nyújtotta be.

[51] A felülvizsgálati indítvány mikénti elbírálása szempontjából alapvető jelentőséggel bíró körülmény tehát, hogy a terhelt az alapügyben élt-e kizárás iránti bejelentéssel az első- vagy a másodfokú bíróság részéről eljáró bíróval szemben, és ha igen, milyen tartalommal.

[52] 3.2. A felülvizsgálati indítványban megfogalmazott, az első fokon eljáró tanács elnökének kijelentését idéző, a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontjában megállapított ok fennálltára utaló hivatkozás – a védő állítása szerint – nyilvánvaló, hogy a tárgyalási szakban, az ügydöntő határozat meghozatala előtt hangzott el, ekként – azon túlmenően, hogy ezen bírói kijelentés megtörténtének a bírósági iratanyag alátámasztásául nem szolgál – a felülvizsgálat szempontjából törvényben kizárt hivatkozást jelent a fentebb körülírt okok tükrében.

[53] 3.3. Az I. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványában a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését eredményező eljárási szabálysértésre hivatkozott akkor, amikor törvényi okként a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontját a II. rendű terhelt védőjével kapcsolatban megjelölte.

[54] Kétségtelen, hogy a védő személyét érintő kizárási ok – amennyiben a védelem kötelező – valóban felülvizsgálatot megalapozó, a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt feltétlen hatályú eljárási szabálysértés. Osztva a Legfőbb Ügyészség által e körben írtakat, a kötelező védelemmel érintett ügyben a bíróság által megtartott tárgyaláson a Be. 43. § (1) és (2) bekezdésben írt kizárási ok ellenére eljáró védőt jelen nem lévőknek kell tekinteni, mert a terhelt eljárási törvényben rögzített szabályoknak megfelelő védelme ilyen esetben nem biztosított. Az I. rendű terhelt védőjének hivatkozása azonban nem vonható ezen felülvizsgálati ok körébe, minthogy indokait a II. rendű terhelt védőjével szemben hozta fel, ellenben olyan körülményre nem hivatkozott, amely az I. rendű terhelt védelmében eljáró védő személyét érintette volna. A kizárt védő eljárása során felmerült, a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt okból megvalósuló feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés csak a kizárt védő és az adott terhelt vagy – több terhelt védelme esetén – terheltek viszonyában értelmezhető, így nincs helye hatályon kívül helyezésnek a kizárt védő eljárásával nem érintett terheltek esetében, mivel a védő az általa védett terhelt vagy terheltek személyéhez kötötten az ő érdekükben jár el.

[55] 3.4. Indítványában a védő ugyancsak abszolút eljárási szabálysértésként hivatkozott a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában rögzítettekre.

[56] A Be. 649. § (2) bekezdés második fordulat d) pontja szerint felülvizsgálat alapjául szolgálhat, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. Az indokolási kötelezettség körébe a hatályos Be. szerint feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértést – egyben felülvizsgálati okot – az indokolás egyetlen azon hibája valósíthat meg, ha az ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont].

[57] A Be. 451. § (5) bekezdése szerint a határozat részét képező indokolás a bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló jelentős tényeket és körülményeket, valamint a határozat alapjául szolgáló jogszabályokat tartalmazza.

[58] Ekként az indokolás rendeltetése

- egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése (a tényállás),
- másfelől számadás a döntéshozatali tevékenységről (a tényálláson kívüli indokolás).

[59] Ennek megfelelően az ítélet indokolása teljes mértékben ellentétes a rendelkező résszel, ha

- az ítélet nem csupán a tényállást, de a tényálláson kívüli indokolást sem rögzíti, azaz, ha az ítélet írásba foglalása elmaradt (Bfv.II.283/2022/13.),
- a bíróság ítéletének rendelkező része – bár a terhelttel szemben büntetést szab ki – nem tartalmazza a büntetőjogi felelősség megállapítását, a bűncselekmény megnevezését és jogszabályi alapját, noha az indokolás a bűncselekmény elkövetését megállapítja (Bfv.II.125/2020/7.),
- az ítélet rendelkező része nem tartalmaz rendelkezést a vád tárgyává tett bűncselekmények egyikéről, noha az ítélet indokolása szerint a bíróság a terheltet valamennyi bűncselekmény vádja alól felmentette (Bfv.II.477/2020/9.),
- a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban a bíróság a büntetővégzés rendelkező részében – a végrehajtás elrendelése esetére rendelkezve a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéről – elmulasztja a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre való felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést, és az alkalmazott jogszabályok között sem tünteti fel a megfelelő hivatkozást (Bfv.II.738/2021/7.),
- a másodfokú bíróság a szabadságvesztés tartamát enyhíti, ugyanakkor az indokolásban a meg nem változtatás mellett érvel (Bfv.I.1414/2019/7.).

[60] Az eljárási szabálysértés megállapítására az vezethet, ha a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) és a tényálláson kívüli indokolás áll egymással ellentétben (Kúria Bfv.III.868/2012/14.), továbbá az is, ha az ellentét a büntetőjogi főkérdések – a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében áll fenn a rendelkező rész és az indokolás között (Kúria Bfv.II.928/2022/3., Bfv.I.1276/2020/2.).

[61] A jogerős ítélet rendelkező részének és indokolásának feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértésként értékelhető ellentétére azonban ténylegesen az indítványozó nem is hivatkozott.

[62] Az indítvány ugyanis maga sem állította, hogy a másodfokú bíróság az I. rendű terhelt bűnösségének kimondását meg nem változtató rendelkező részben írtakkal ellentétesen, indokolásában a felmentő rendelkezés meghozatalának szükségessége mellett érvelt volna. Ilyen megállapítást pedig éppen arra tekintettel nem tett és nem is tehetett, miután a másodfokú bíróság döntése kétségkívül egyetértő volt az elsőfokú bíróság döntésével a bűnösség és a szankció alkalmazás szükségessége tekintetében, és ítélete indokolása is egy irányba mutató a rendelkező részben foglalt döntésével.

[63] A másodfokú bíróság korántsem állította, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítása logikailag hibás, a bűnösségre vont következtetése téves volna. Ezzel ellenkezőleg, az elsőfokú bíróság tényállását túlnyomó részt megalapozottnak találta, és a bűnösség mellett állást foglaló elsőfokú bíróság érvelésével is egyetértett, amely mentén az I. rendű terhelt – felülvizsgálati indítványból is kiolvasható – bűnfelelősséget teljes egészében hárító védekezését elvetette.

[64] Kétségtelen, hogy az elsőfokú ítélet jogi indokolását tartalmazó részében nem idézi a hamis magánokirat felhasználásának vétsége törvényi tényállását, azonban ezen bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfeleltethető konkrét tényeket igen, mellyel összhangban az I. rendű terhelt marasztalása költségvetési csalás büntette mellett folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében is megtörtént. Ezért az indítvány valójában nem az ítélet rendelkező része és az indokolás közötti ellentétet, hanem – annak ellenére, hogy maga úgy nevezi és jogszabályi alakként jelöli meg – kizárólag a bűnösség megállapításának a bizonyítékok eltérő mérlegelésnek igényével történő anyagi

jogi alapú támadásaként értelmezhető, amire azonban a felülvizsgálati eljárásban lehetőség nincs.

[65] 3.5. Eljárási szabálysértés vizsgálatára – amint az a Kúria a felülvizsgálatra vezető okok körében már rögzítette – csak akkor kerülhet sor, ha az a büntetőeljárási törvényben kimerítően felsorolt, felülvizsgálati eljárást megalapozó eljárási szabálysértések [Be. 649. § (2) bekezdés a) -f) pont] között szerepel.

[66] Az I. rendű terhelt védője által a tisztességes eljárás sérelmére vonatkozó állításai még megnevezése ellenére sem vonható az eljárási szabály körébe; az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott alkotmányos alapjog érvényesülése a Kúria által a felülvizsgálati eljárásban – mivel az nem a Be. 649. §-ában megjelölt felülvizsgálati ok – közvetlenül nem vizsgálható.

[67] Hasonló a helyzet az ártatlanság védelme körében kifejtett védői érveléssel is, azzal, hogy annak a védelem általi megközelítése alapján is téves. Azon túl, hogy az ártatlanság védelme alapvető, konvencionális emberi jogi, általános elvi tétel [Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdés], a büntetőeljárási törvényben – és nem az anyagi jogszabályban – az Alapvető Rendelkezések között elsőként szabályozott alapelv. Az ártatlanság védelme az eljárásban résztvevő alanyok egymáshoz való viszonyát meghatározó, a büntetőeljárásban a terhelt számára kedvező, objektív jogi helyzetet teremtő norma. Szabályozási helyzetéből is fakadóan pedig nem csak a bíróság, de a teljes büntetőeljárást meghatározó és átható rendezőelv, miután azt a Be. a részletes szabályainak alkalmazásához keretet biztosító, a büntetőeljárás egészét átfogó (alapvető) garanciális követelményként, az I. fejezetben, az Alapvető Rendelkezések alcím alatt nevesíti.

[68] 4. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[69] A Kúria a korábbiakban már utalt a Be. 650. § (2) bekezdésének és a 659. § (1) bekezdésének a felülvizsgálati eljárásban megkerülhetetlen szabályaira, illetve arra, hogy az alapügyben eljáró bíróság ténymegállapító tevékenységével szemben felhozott kifogások soha nem a büntető anyagi jog szabályainak a megsértését jelentik, függetlenül attól, hogy a kifogás alapjaként az eljárási törvény a bírói ténymegállapításra vonatkozó rendelkezéseinek megszegése, avagy a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatában a bírói ténymegállapítás szabályainak elvi tartalmát kibontó jogértelmezéstől való eltérést szolgál.

[70] Ez azt is jelenti, hogy az indítványozó teljességgel szükségtelenül hivatkozott az eljárás során felmerült bizonyítékok tartalmára. A felülvizsgálati indítványban bármilyen bizonyíték tartalmának idézése, értékelése, mérlegelése minden esetben – fogalmilag – szükségtelen. Ha ugyanis a bizonyíték tartalma az ítéleti tényállással egybecsengő, úgy a jogi következtetések levonására maga az irányadó tényállás közvetlenül hivatkozható; ellenben a jogerős ítéleti tényállással ellentétes, vagy a tényállásban nem szerepeltetett tényekről számot adó bizonyíték figyelembevétele a Be. 659. § (1) bekezdésében írt törvényi rendelkezések folytán nem lehetséges.

[71] A Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében írt szabályok folytán, továbbá felülvizsgálat keretében valamely büntethetőséget kizáró ok hiányára vont következtetés helyessége is kizárólag az irányadó tények alapulvételével vizsgálható. Következésképpen, a felülvizsgálati eljárásban kizárólag abban az esetben kerülhet sor a terhelt büntethetőséget kizáró ok megállapítására, ha a tévedését megalapozó életbeli tények a jogerős ítéletben foglalt tényállásból is kitűnnek.

[72] Az I. rendű terhelt védője általánosságban helyesen utalt rá, hogy a büntető anyagi jog szabályainak – felülvizsgálati okot is megalapozó – sérelmére vezet, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét; másképpen szólva: ha az irányadó tényállás alapján a terhelt büntetőjogi felelőssége nem áll fenn, ezért felmentésének lenne helye.

[73] Ugyanakkor a helyes büntető anyagi jogi következtetés levonásának a hibája nem abban áll, hogy a bírói ténymegállapítás eltér a terhelt által szükségesnek vélt ténymegállapítástól. Ezen hiba megállapításának alapja a büntető anyagi jogi állásfoglaláshoz szükséges ténymegállapítás elmulasztása, avagy a tényállás önellentmondásos jellege lehet. Jelen ügy kapcsán azonban a tényállás eszerint feltárható hibában, hiányosságban nem szenved.

[74] A Be. 659. § (5) bekezdése szerinti felülbírálatot elvégezve a Kúria nem észlelte az irányadó tényállás olyan fogyatékoságát, amely a helyes, büntető anyagi jogi következtetés levonásának gátját képezni, akár az I. rendű terhelt terhére rótt költségvetési csalás büntetében, akár a hamis magánokirat felhasználása vétségében, éppen ellenkezőleg.

[75] A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontja szerint költségvetési csalást az követi el, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz. A bűncselekmény tehát megvalósul akkor is, ha az elkövető a törvényben nevesített elkövetési magatartások valamelyikével szerez meg olyan költségvetési támogatást, amit az elkövetési magatartás tanúsítása nélkül jogszerűen nem szerezhett volna meg. Jelen ügyben ez történt.

[76] A bíróság jogerős ítéletében a támogatás feltételeit rögzítő jogszabályi, illetve szabályozási környezetet helyesen vázolta fel. Ennek a jelen ügyben leglényegesebb pontja a saját teljesítés tilalmára vonatkozó szabályozás.

[77] A fejlesztési ügynökség 2011. év februárjától pályázati felhívásokat tett közzé az „Új Széchenyi Terv ...” keretében támogatott projektek megvalósításához. A támogatások során elszámolható költségek körét általánosságban a „palyazat.gov.hu” internetes honlapon található „nemzeti szabályozás az elszámolható költségekről” című dokumentum szabályozta a részletes információ/szervezet/jogszabályok menüpont alatt. Az általános szabályokon túlmenően az egyes pályázati felhívások pontosították az elszámolható tevékenységek és költségek körét. A pályázati felhívásokhoz kiadott pályázati útmutató szerint a beruházások saját kivitelezésben történő megvalósítása akkor számolható el, ha a pályázati felhívás azt kifejezetten megengedi.

[78] A fejlesztési ügynökség által közzétett telephely fejlesztési pályázati felhívások nem tették lehetővé a saját teljesítés lehetőségét, nevezetesen a saját kivitelezés körében felmerült költségek elszámolására a kedvezményezett nem volt jogosult. A „nemzeti szabályozás az elszámolható költségekről” című dokumentum 2.1.8.1. pontjának definíciója szerint saját teljesítés alatt értendő, ha a kedvezményezett bizonyos beruházásokat vagy szolgáltatásokat nem harmadik személyektől szerez be, hanem saját maga végez (Kaposvári Törvényszék 15.B.122/2017/38/I. számú ítélet 4. oldal).

[79] Nem vitás tehát, hogy a fenti tilalom a támogatási kérelem tartalmi szabályai között szerepelt, így a támogatási kérelemnek való helyt adás azt jelentette, hogy a támogatást nyújtó az abban vállalt feltételek teljesítése mellett és esetén vállalt kötelezettséget a támogatás kifizetésére.

[80] Jelen ügy kapcsán az I. rendű terhelt által is elismerten tisztában volt azzal, hogy a projektekkel összefüggésben nincs lehetőség az úgynevezett saját teljesítésre; a cég 1 mint megrendelő ügyvezetőjeként a cég 3 mint vállalkozó képviselőjében eljáró II. rendű terhelttel

ügy kötött munkacsarnokra, illetve irodaépületre teljes körű kivitelezési szerződést, hogy azok már a szerződéskötést megelőzően jelentős készültségi fokot elérő állapotban voltak a cég 1 saját alkalmazottaival és eszközeivel végzett kivitelezés folytán; a támogatási előlegigénylési kérelmek benyújtásakor olyan valótlan tartalmú, a cég 3 nevében a cég 1 felé kiállított számlákat és teljesítési igazolásokat nyújtott be, amelyeken szereplő gazdasági események valójában nem történtek meg, minthogy a beruházás tényleges megvalósítója a cég 1 volt, mely fiktív számlák és teljesítési igazolások alapján került sor a mindösszesen 147.208.040 forint részletekben történő kifizetésére.

[81] Mindezek alapján a bíróság jogerős ítéletében helyesen rögzítette, hogy a saját teljesítés a teljes elkövetési időszak alatt a támogatás igénybevételének kizáró feltétele volt, és ehhez képest nyilvánvaló, hogy ha az I. rendű terhelt akár a támogatás, akár a kifizetés igénylésekor feltárta volna azt, hogy a csatolt dokumentációval szemben az ott írt munkálatokat saját munkaerejének és eszközeinek felhasználásával már jórészt elvégezte, illetve fogja végezni, az a támogatás – akár a kérelem elfogadásának, akár a kifizetésnek – akadályát képezte volna.

[82] Az I. rendű terhelt tudattartalmával és cselekvőségével kapcsolatban ugyanakkor kiemelkedő jelentőségű azon körülmény is, hogy 2013. március 12. és 2014. március 31. közötti időszakban a cég 3-tól, a cég 4-től, valamint a cég 2-től a korábban a valótlan tartalmú számlák kiegyenlítéseként a cég 1 által utalt összegek maradéktalanul visszautalásra kerültek, mely az I. rendű terhelt korábban vázolt védekezése tükrében racionális piaci magatartásként aligha értelmezhető.

[83] A fentiekből az I. rendű terhelt tudatára vonatkozó tények és a vonatkozó jogszabályok összevetése alapján csak az a következtetés vonható le, hogy az I. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy a pályázatok kapcsán érvényesülő saját teljesítés tilalma éppen arra irányult, hogy kizárja azt a lehetőséget, miszerint a nyertes pályázati munka értékét az I. rendű terhelthez köthető vállalkozás állapítsa meg, illetve végezze el. Az I. rendű terhelt magatartása éppen azt célozta, hogy a megismert tilalmat eltitkolva, annak ellenére is a támogatáshoz jusson. Az irányadó tényállásból kizárólag az a következtetés vonható le, hogy az I. rendű terhelt ezen körülményeket azért titkolta el, hogy ezzel a kizáró feltétel megvalósulását leplezze. Kétségtelen, hogy az alvállalkozás bevett, jogszerű kivitelezési forma. Azonban a tényállásban körülírt, a támogató elől eltitkolt alvállalkozói látszattevékenység éppen azt volt hivatott elrejtteni, hogy a beruházások tényleges kivitelezésében – a támogatásra vonatkozó előírásokat megszegve – a cég 1 vett részt, és a projektek keretében a saját maga által elvégzett munkáért utóbb költségvetési támogatáshoz jusson. Ezért az I. rendű terhelt az I. és II. számú projekt esetében megítélt támogatási összeg kifizetésére irányuló kérelmek benyújtásakor csalárd magatartást tanúsított a támogatási összeg megszerzése érdekében, valós és a támogatás igénybevétele kapcsán releváns – sőt, alapvető jelentőségű – tényt hallgatott el a támogatást nyújtó elől.

[84] Ekként az I. rendű terhelt cselekménye tényállásszerű. Tudatában volt annak, hogy a költségvetési támogatások elnyerését és kifizetését kizárja a saját teljesítés és a fejlesztési ügynökség előtt eltitkolta azt, hogy e tilalom alapjául szolgáló körülmények a projektek kapcsán fennállnak. Mivel e magatartás hiányában – a valóság feltárása esetén – sem a támogatási kérelemnek való helyt adásra, sem a kifizetésekre nem került volna sor, így a kifizetett támogatás összegében testet öltő vagyoni hátrány e magatartással oksági összefüggésben áll. E körben közömbös az a védelmi kifogás, miszerint a támogatás célja majdnem teljes egészében megvalósult; a jogerős ítélet nem a támogatási összeg céltól eltérő felhasználását, hanem annak a kizáró feltétel ellenében való csalárd megszerzését róta az I. rendű terhelt terhére.

[85] 4.1.1. Ahogyan a Kúria a korábbiakban már utalt rá, a védő az I. rendű terhelt felmentése szükségessége kapcsán külön is nevesítette a tévedést, mint büntethetőséget kizáró okot.

[86] A Btk. 20. § (1) bekezdése alapján nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott. Az említett törvényhely (2) bekezdése szerint nem büntethető, aki a büntetendő cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van. A korábban vázolt eljárásjogi szabályozásból következik azonban, hogy a felülvizsgálati eljárásban mind a ténybeli, mind a jogi tévedésre, mint büntethetőséget kizáró okra csak akkor lehet hivatkozni, ha az irányadó tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmat adhatnak ilyen jogkövetkeztetés levonására.

[87] A felülvizsgálati indítvány a jelen ügyben az I. rendű terheltnek mind a társadalomra veszélyességben, mind a tényben való tévedése megállapításának elmaradását kifogásolta. Kétségtelen, hogy bűnösség nélkül – azaz ügynevezett alanyi okozatosság nélkül – nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, és a tudattartalom vizsgálata perdöntő. Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ügynevezett alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása. Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg; és mint ilyen, ténykérdés.

[88] Mindezekből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, és a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, ami ekként jogkérdés. A társadalomra veszélyesség tudata alatt egyaránt értendő akár a cselekmény jogellenességének, akár a társadalmi megítélésének tudata, vagy a cselekményhez kapcsolódó erkölcsi rosszallás ismerete. Az elkövetőnek a magatartása tilalmazott voltát kell felismernie. Ebből következően a társadalomra veszélyességben való tévedést kizárja a cselekmény jogellenességének, erkölcsellenességének, társadalmi helytelenítésének, vagy ezek bármelyikének a felismerése.

[89] Ténybeli tévedés esetén az elkövető az elkövetéskor nem tudott valamely jogilag releváns tényről [Btk. 20. § (1) bekezdés], a ténybeli tévedés tehát az objektív tényállási elemeket megtestesítő valamely ténnyel, de nem annak a jog szerinti értelmezésével kapcsolatos. A felülvizsgálati indítvány tudati tényként jelölte meg, hogy a fejlesztési ügynökség munkatársai és tisztségviselői annak ellenére, hogy tisztában voltak a kérdéses beruházások előre haladott állapotával, a helyszíni ellenőrzések során ezzel kapcsolatosan nem emeltek kifogást.

[90] Minthogy az I. rendű terhelt „egyértelmű ténytudomása szerint az ügynökség elfogadta a pályázat elnyerésekor fennálló tényállapotot, azaz azt, hogy az építkezés már zajlik” (felülvizsgálati indítvány 7. oldal 5. bekezdés), ekként a projektek fejlesztési és beruházási módszereit tekintve ténybeli tévedésben volt. Ezen hivatkozás azonban téves. A jogerős ítélet tényállása ugyanis nem tartalmaz olyan megállapítást, amely a ténybeli tévedés megállapításának alapjául szolgálhatna, de még azt a külvilágban megnyilvánuló tény sem, amivel kapcsolatban az I. rendű terhelt tévedésben lehetett volna. Az I. rendű terhelt tudta, hogy az ügyben milyen szerződést köt és azokat költségvetési támogatás megszerzéséhez használja fel, akárcsak azt, hogy mindezt a saját teljesítés tilalmát figyelmen kívül hagyva teszi. Éppen ezért vonatkozásában ténybeli tévedés, mint büntethetőséget kizáró ok szóba sem kerülhet.

[91] 4.1.2. A védő az I. rendű terheltnek a jogi értékelés ismeretével kapcsolatos tudattartalmára is hivatkozott, azonban az a társadalomra veszélyességben való tévedés címén sem eredményezheti az I. rendű terhelt mentesítését.

[92] A cselekmény társadalomra veszélyességében való tévedés nem azonosítható a jogi szabályozás, azon belül a büntetendőség ismeretének hiányával. Jelen ügyben az I. rendű terhelt tudatában volt a saját teljesítés tilalmával. Ha pedig tudatában volt cselekménye jogilag tilalmazott voltával, akkor a társadalomra veszélyességben való tévedés fel sem merülhet.

[93] A megállapított tényállásból tehát nem tűnik ki olyan körülmény, mely alapján az I. rendű terheltnek a társadalomra veszélyességben való tévedésre oka lett volna, illetve olyan sem, amelyből a ténybeli tévedésére lehetne következtetni.

[94] A tényállásból egyenesen következik az I. rendű terhelt szándékossága is; az I. rendű terhelt tudta, hogy a saját teljesítés a támogatás kizáró feltétele. Ennek ellenére a munkákat maga végezte el és éppen annak elleplezésére kötött alvállalkozói szerződéseket, majd titkolta el azokat a támogatás kifizetéséről rendelkező szerv előtt annak érdekében, hogy a támogatáshoz a kizáró ok megvalósulása ellenében is hozzájusson.

[95] Mindez azt jelenti, hogy az irányadó tényállás alapján – a védő álláspontjával ellentétben – az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására jogszerűen került sor, vele szemben büntethetőséget kizáró okra – akár ténybeli, akár a társadalomra veszélyességben való tévedésére – történő hivatkozás minden alapot nélkülöz. Az irányadó tényállás alapján – eltérően az indítványtól – az I. rendű terhelt szándékos bűnösségére, a Btk. 7. § első fordulata szerinti egyenes szándékára vonható helyes következtetés.

[96] A fentiekre tekintettel a bíróság jogerős ítéletében az I. rendű terhelt bűnösségét törvényesen állapította meg és cselekményét helyesen minősítette. Ezért a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, aminek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[97] *A döntés elvi tartalma*

Amennyiben a jogerős ítélet tényállása nem tartalmaz olyan megállapítást, amely a ténybeli tévedés fennálltának alapjául szolgálhatna, az I. rendű terhelt saját felróható magatartása nem adhat alapot e büntethetőséget kizáró ok megállapítására.

[98] IV. A végzés ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[99] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul; a (7) bekezdés szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2025. május 21.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Nagy Antal s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzinger Márton s.k. bíró